

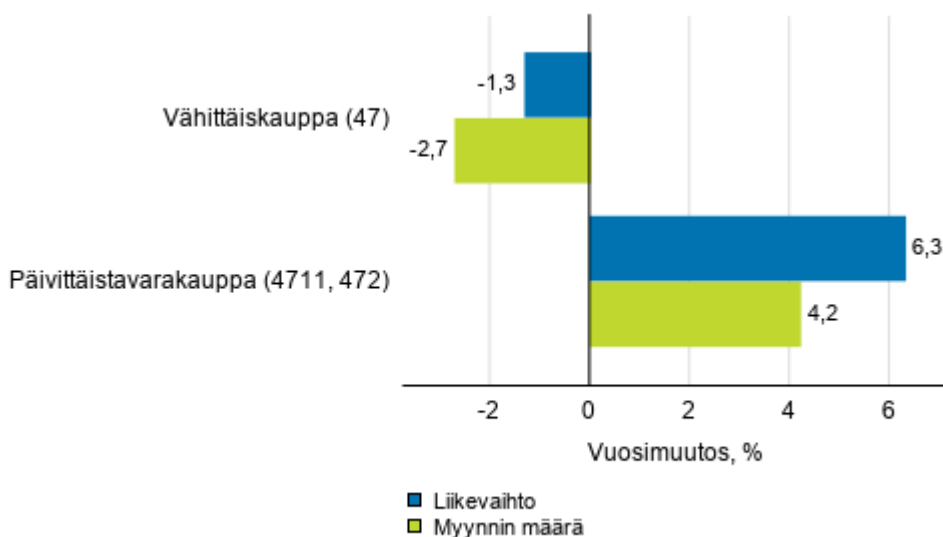
Kauppan liikevaihtokuvaaja

2020, maaliskuu

Vähittäiskaupan pikaennakko: liikevaihto laski maaliskuussa 1,3 prosenttia vuodentakaisesta

Tilastokeskuksen tuottaman kaupan pikaennakon mukaan vähittäiskaupan työpäiväkorjattu liikevaihto laski maaliskuussa 1,3 prosenttia vuoden 2019 maaliskuusta. Vähittäiskaupan myynnin määrä, josta hintojen muutoksen vaikutus on poistettu, väheni samaan aikaan 2,7 prosenttia. Päivittäistavarakaupassa työpäiväkorjattu liikevaihto kasvoi maaliskuussa 6,3 prosenttia ja myynnin määrä puolestaan 4,2 prosenttia edellisvuoden vastaavasta ajankohdasta. Kummankin toimialan kehitykseen vaikutti koronaviruksen aiheuttama poikkeustilanne.

Vähittäiskaupan työpäiväkorjatun liikevaihdon ja myynnin määrän vuosimuutos, maaliskuu 2020, % (TOL 2008)

Lähde: Tilastokeskus

Työpäiväkorjaus huomioi arkipäivien lukumäärän vaihtelusta aiheutuvat tekijät. Tämä tarkoittaa kuukausien pituuksien, eri viikonpäivien ja juhlapäivien huomioimista.

Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilaston mukaan päivittäistavarakaupan osuus vähittäiskaupan liikevaihdosta vuonna 2018 oli 50,9 prosenttia.

Kaupan pikaennakko perustuu otokseen, joka kattaa keskimäärin 60 prosenttia vähittäiskaupan liikevaihdosta. Toimialoitaiset tiedot kaupan myynnistä julkaistaan seuraavan kerran 14.05.2020.

Vähittäiskaupasta julkaistaan pikaennakkotiedot vajaan kuukauden viiveellä tilastokuukauden päättymisen jälkeen. Muiden kaupan toimialojen ennakkotiedot julkaistaan noin 1 1/2 kuukauden viiveellä tilastokuukauden päättymisen jälkeen ja kokonaisaineiston mukaiset tarkennetut tiedot noin 2 1/2 kuukauden viiveellä.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Vähittäiskaupan työpäiväkorjatun liikevaihdon ja myynnin määrän kehitys, maaliskuu 2020, (TOL 2008).....	4
Liitetaulukko 2. Vähittäiskaupan alkuperäisen liikevaihdon ja myynnin määrän kehitys, maaliskuu 2020, (TOL 2008).....	4
Tietojen tarkentuminen.....	5
Laatuseloste: Kaupan liikevaihtokuvaaja.....	6

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Vähittäiskaupan työpäiväkorjatun liikevaihdon ja myynnin määrän kehitys, maaliskuu 2020, (TOL 2008)

		Indeksipisteluku	Uusimman kuukauden vuosimuutos, % ¹⁾
		03/2020	03/2020
47 Vähittäiskauppa	Liikevaihto	101,5	-1,3
	Myynnin määrä	100,9	-2,7
Päivittäistavara kauppa (4711, 472)	Liikevaihto	113,7	6,3
	Myynnin määrä	106,8	4,2

1) Vuosimuutoksessa verrataan tarkasteltavan ajanjakson arvoja vuodentakaisen vastaavan ajanjakson arvoihin.

Liitetaulukko 2. Vähittäiskaupan alkuperäisen liikevaihdon ja myynnin määrän kehitys, maaliskuu 2020, (TOL 2008)¹⁾

		Indeksipisteluku	Uusimman kuukauden vuosimuutos, % ²⁾
		03/2020	03/2020
47 Vähittäiskauppa	Liikevaihto	99,7	-1,9
	Myynnin määrä	99,2	-3,2
Päivittäistavara kauppa (4711, 472)	Liikevaihto	109,6	4,6
	Myynnin määrä	103,0	2,5

1) Luvut esitetty ilman kausitasoitusta ja työpäiväkorjausta.

2) Vuosimuutoksessa verrataan tarkasteltavan ajanjakson arvoja vuodentakaisen vastaavan ajanjakson arvoihin.

Tietojen tarkentuminen

Tilaston tiedot ovat tarkentuneet alla olevan taulukon mukaisesti. Lisätietoja tietojen tarkentumisesta on laatuselosteen kohdassa 3.

Vähittäiskaupan työpäiväkorjatun liikevaihdon vuosimuutosten tarkentuminen¹⁾

Julkaisuajankohta		2019				2020
		09	10	11	12	01
47 Vähittäiskauppa	Pikaennakko, %	3,4	3,5	2,3	0,4	4,1
	1. julkistus, %	3,6	3,1	2,1	0,6	3,6
	Uusin julkistus (2020-04-23),%	3,8	3,3	1,5	0,2	3,4
	Tarkentuminen,%-yksikköä	0,4	-0,2	-0,8	-0,2	-0,7
Päivittäistavara kauppa (4711, 472)	Pikaennakko, %	3,0	3,2	3,0	2,3	4,4
	1. julkistus, %	3,5	2,9	3,1	1,9	3,8
	Uusin julkistus (2020-04-23),%	3,0	2,5	2,9	1,8	4,6
	Tarkentuminen,%-yksikköä	0,0	-0,7	-0,1	-0,5	0,2

1) Tarkentuminen kuvaa pikaennakon ja tuoreimman julkaisun vuosimuutosprosenttien erotusta.

Laatuseloste: Kaupan liikevaihtokuvaaja

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Liikevaihtokuvaajat ovat indeksejä, jotka kuvaavat kuukausitasolla yritysten liiketoiminnan kehitystä. Indeksien laskennassa käytetään lähes koko Suomen yritystoiminnan kattavaa Verohallinnon oma-aloitteisten verojen aineistoa sekä Tilastokeskuksen suoraa tiedonkeruuta ja yritysrekisteriä. Liikevaihtoindeksejä julkaistaan teollisuuden, rakentamisen, kaupan ja muiden palveluiden toimialoista.

Tietoja käytetään Eurostatissa, Euroopan keskuspankissa, eräissä kansainvälisissä organisaatioissa ja Suomen julkisessa hallinnossa sekä aluekehittämisessä yritystalouden kehityksen seurantaan ja analysointiin. Elinkeinoelämä ja tutkimuslaitokset käyttävät tietoja markkinoiden ja kilpailijoiden kehityksen arviointiin. Tilastokeskuksessa Tuotannon suhdannekuvaaja sekä Neljännesvuositilinpito käyttävät liikevaihtoindeksejä lähdeaineistonaan.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Käytetyt käsitteet

Liikevaihto on määritelty käsitteellisesti kirjanpitolaissa eikä se sisällä arvonlisäveroa. Teollisuudessa tarkastellaan koko liikevaihdon lisäksi kotimaan- ja vientiliikevaihtoa. Rakentamisen liikevaihtokuvaaja käsittää ensisijaisesti rakennusyritysten kotimaan myynnin, mutta tietyt toimintamallit kuten perustajaurakoinnin, se kuvaa hankintojen mukaan arvostettuna.

Arvoindeksi kuvaa liikevaihdon nimellisarvoa suhteessa perusvuoden arvoon. Arvoindeksi sisältää sekä hintojen että määrän muutokset. Liikevaihtokuvaajat ovat arvoindeksejä. Niiden arvot saadaan suoraan käytettävistä aineistoista.

Myynnin määräindeksi kuvaa myynnin määrässä tapahtuneita muutoksia. Kaupan ja rakentamisen toimialoista julkaistaan myynnin määräindeksiä. Myynnin määräindeksit saadaan deflatoimalla liikevaihtoindeksit eli poistamalla hintojen muutoksen vaikutus indeksisarjoista.

Tuotannon volyyymi-indeksi kuvaa toimialan tuotannon volyyymissä tapahtuneita muutoksia. Teollisuuden ja palveluiden toimialoista julkaistaan tuotannon volyyymi-indeksiä. Tuotannon volyyymi-indeksin voi muodostaa toimialasta riippuen liikevaihtoindekseistä tai tuotannon arvotiedoista deflatoimalla, suoraan tuotannon määrätiedoista tai panostietojen, kuten tehtyjen työtuntien, avulla. Palveluiden tuotannon volyyymi-indeksi on muodostettu liikevaihtoindekseistä deflatoimalla.

Toimialaluokitus

Toimialaluokat on muodostettu toimialaluokitus [TOL 2008](#):n mukaisesti (Tilastokeskus, Helsinki 2008).

1.3 Lait ja asetukset

Tilastojen laadintaa ohjaa valtion tilastotoimen yleislaki, [tilastolaki](#). Tiedonantajilta kerätään vain ne välttämättömät tiedot, joita ei saada muualta. Indeksisarjat julkaistaan niin, että niistä ei voida päätellä yksittäisen yrityksen tietoja tai kehitystä. Liikevaihtokuvaajien tilastointia ohjaa EU:n asetus lyhyen aikavälin tilastoista N:o 1165/1998 ja sitä täydentävä asetus N:o 1158/2005. Asetus velvoittaa jäsenvaltioita tuottamaan indeksisarjoja mm. liikevaihtotiedoista tietyiltä toimialoilta.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Perusjoukko

Liiketoiminnan kuukausikuvaajien perusjoukkona ovat liikevaihtoindeksejä laskettaessa oma-aloitteisten verojen ilmoituksen Verohallintoon antavat yritykset. Liiketoiminnan harjoittajista otetaan mukaan laskentaan ne, jotka Tilastokeskuksen yritysrekisterissä luokitellaan tarkasteltaville toimialoille. Merkittävimmät monitoimialaiset yritykset on jaettu ns. toimialayksiköihin toimialapuhtauden parantamiseksi.

Perusjoukkoon eivät kuulu yritykset, joiden liikevaihto koostuu pääosin konsernia palvelevasta toiminnasta, jos konsernin sisäiset myynnit eivät ole markkinaehtoisia. Myöskään ulkomaiset yhteisöt eivät kuulu perusjoukkoon.

Verohallinnon oma-aloitteisten verojen aineisto

Indeksin laskennassa käytetään Verohallinnon oma-aloitteisten verojen aineistoa. Aineisto sisältää kuukausi-, neljännesvuosi- ja vuositietoja ilmoittavien yritysten arvonlisäverotiedot. Kuukausittain tietonsa raportoivat ne yritykset, joiden vuotuinen liikevaihto on yli 100 000 euroa. Neljännesvuosiraportointiin ovat oikeutettuja ne yritykset, joiden vuotuinen liikevaihto on 30 001 - 100 000 euroa. Vuositason raportointiin ovat oikeutettuja ne yritykset, joiden vuotuinen liikevaihto on korkeintaan 30 000 euroa.

Vuoden 2020 huhtikuussa Tilastokeskus otti käyttöön Verohallinnon oma-aloitteisten verojen aineiston tuoreimman kuukauden alv-tiedot puolentoista kuukauden viiveellä julkaistavissa ennakkolisissa tilastotiedoissa. Tilastokeskuksen selvitysten perusteella uusimman kuukauden tiedot sisältävät arvonlisäverotietoja kaikista yrityskokoluokista ja ilmoitetut tiedot ovat laadukkaita ja parantavat ennakkollisen tilastotiedon osuvuutta. Ensimmäisellä poimintakerralla aineiston kattavuus on keskimäärin 10 prosenttia yritysten liikevaihdolla mitattuna. Toisella poimintakerralla aineisto on jo lähes täysin kertynyt. Yritykset, joiden vuosiliikevaihto on alle 500 000 euroa, ovat voivat ilmoittaa kuukausittaisen arvonlisäveronsa suoriteperusteisen ilmoituksen sijaan maksuperusteisesti. Aikaisemmin arvonlisävero on pitänyt pääsääntöisesti ilmoittaa heti, kun lasku on lähtenyt asiakkaalle. Jos yritys käyttää maksuperusteista tilitystä, se tekee ilmoituksen vasta kun on saanut maksun myynnistään.

Tavaroita ja palveluja myyvä elinkeinonharjoittaja on arvonlisäverovelvollinen yritysmuodosta riippumatta. Arvonlisäverotuksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävät mm. elinkeinonharjoittajat, joiden toiminta on vähäistä, pankki- ja rahoitustoiminta sekä eräät uskonnolliset yhdyskunnat ja yleishyödylliset yhteisöt. Valtio ja kunta ovat verovelvollisia liiketoiminnan muodossa harjoitetusta toiminnasta.

Tilastokeskuksen oma tiedonkeruu

Arvonlisäveroaineistoa täydennetään Tilastokeskuksen omalla tiedonkeruulla. Myyntitiedustelussa Tilastokeskus kerää kuukausittain liikevaihtotietoja noin 2 000 toimialojensa merkittävimmältä yritykseltä. Otoksen osuus kunkin päätoimialan yritysten lukumäärästä on 0,1-5,9 prosenttia, mutta liikevaihdolla mitattuna otos kattaa 16-77 prosenttia toimialasta riippuen.

Laskenta

Aineistossa havaitut systemaattiset virheet korjataan ennen laskentaa. Laskennan aikana havaitut virheelliset tiedot oikaistaan tai niiden vaikutus poistetaan. Aineisto tarkistetaan yritystasolla käymällä läpi merkittävimmät yritysjärjestelyt ja liikevaihdon muutokset sekä yritysten aloitukset ja lopetukset.

Liikevaihtokuvaajien perusvuosi on 2015. Laskenta perustuu muutosestimointiin. Menetelmässä vertaillaan tarkasteltavan kuukauden ja edellisen vuoden vastaavan kuukauden vertailukelpoisia havaintoja huomioimalla muun muassa yritysjärjestelyt ja kirjanpitoon liittyvät raportointikäytännön muutokset. Indeksit lasketaan kuukausittain uudelleen, kunnes aineisto on lopullinen.

Uusimpien kuukausien indeksien laskennassa on käytetty apuna menetelmällistä aikasarjamallinnusta. Tämä pienentää aineiston kertymisestä johtuvia revisioita. Tilaston tuorein kuukausi julkaistaan noin puolentoista kuukauden viiveellä. Vähittäiskaupan ja päivittäistavarakaupan osalta tuorein kuukausi tosin julkaistaan jo vajaan kuukauden viiveellä.

Käytetyt työpäiväkorjaus- ja kausitasoitusmenetelmät

Kausitasoitusta sarjasta on poistettu vuoden sisäinen systemaattinen vaihtelu. Kausivaihtelun aiheuttaa usein jokin yrityksistä itsestään johtumaton ilmiö, kuten säätilojen ja vuodenaikojen vaihtelu ja ihmisten toimintatavat. Kaikki liikevaihtosarjat tasoitetaan TRAMO/SEATS –menetelmällä, joka on Eurostatin suosittama kausitasoitusmenetelmä. Tarkempaa tietoa aikasarjojen kausivaihtelusta ja kausitasoitukseen käytetystä menetelmästä saa [Kausitasoitus Tramo/Seats -menetelmällä](#) -selosteesta.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Liikevaihtokuvaajien aineisto kattaa lähes koko Suomen yritystoiminnan. Uusimmat indeksiluvut voivat tarkentua hieman aineiston kertymisen ja yritysten ilmoittamien tietojen muutosten vuoksi. Aineiston täydentymisestä johtuen tiedot päivittyvät julkistuksissa yli vuoden ajan. Tiedot tarkentuvat eniten kuuden kuukauden ajan ensimmäisestä julkaisusta. Tietojen tarkentuminen päätoimialoilla eri julkaisukertojen välillä sekä pitkällä aikavälillä keskimäärin on esitetty [omissa taulukoissaan](#).

Koska tietyn kuukauden oma-aloitteisten verojen aineisto täydentyy eräpäivän jälkeenkin, jokaisen kohdekuukauden aineisto päivitetään toistuvasti. Aineisto kertyy kuukausi-ilmoittajien osalta noin kuuden kuukauden ajan sekä neljännesvuosi- ja vuosi-ilmoittajien osalta kunnes aineisto on täysin kertynyt.

Vähittäiskaupasta tuotetaan otoksen perusteella myös pikaennakko alle kuukauden viiveellä. Ennakon tuloksia verrataan kokonaisaineistosta laskettuihin tietoihin ennakon osuvuuden määrittämiseksi.

Mitattavat muuttujat (liikevaihto ja toimiala) vastaavat hyvin Eurostatin määritelmiä. Myyntitiedustelun liikevaihtokäsite on pääsääntöisesti kirjanpitolain mukainen. Pitkäkestoisia projekteja lukuun ottamatta myynti kohdistetaan suoriteperusteisesti eli laskutuksen mukaisesti. Oma-aloitteisten verojen ilmoituksesta laskettava liikevaihto ei täysin vastaa kirjanpitolain mukaista liikevaihtoa, koska se voi sisältää mm. käyttöomaisuuserien myyntejä, muita tuottoja ja satunnaisia eriä. Aineistossa voi myös olla virheitä esimerkiksi optisesta luvusta tai tiedonantajien virheistä johtuen. Käytössä olevan aineiston kattavuuden vuoksi tilastointimenetelmää voidaan pitää lähes harhattomana. Yrityksen toimiala on päätoiminnan mukainen. Sivutoimintojen vaikutusta on pienennetty jakamalla merkittävimmät sivutoiminnot omiksi toimialayksiköikseen.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Vähittäiskaupasta julkaistaan ennakko vajaan kuukauden viiveellä. Laajemmat kaupan myynnin kuukausittaiset ennakkotiedot julkaistaan noin puolentoista kuukauden viiveellä. Teollisuuden, rakentamisen ja muiden palveluiden liikevaihtokuvaajat julkaistaan myös noin puolentoista kuukauden viiveellä. Julkaisupäivät on koottu

[julkistamiskalenteriin](#).

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys/selkeys

Julkistuksia on liikevaihtokuvaajista kuukausittain neljä: teollisuuden, rakentamisen, kaupan ja muiden palvelujen liikevaihtokuvaajista kustakin erikseen. Lisäksi julkaistaan kuukausittain Suurten yritysten liikevaihtokuvaajaa, joka kattaa kaikki toimialat yhteensä. Uusimmat julkistukset ilmestyvät julkaisupäivänä Tilastokeskuksen kotisivulle.

Internetissä julkaistaan liikevaihtokuvaajien uusimpien julkistusten lisäksi kuvaukset, aikasarjat ja kuviot kullekin tilastolle. Tiedot päivitetään aina uusimman tiedon ilmestyessä. Liikevaihtokuvaajat julkaistaan internetissä myös Tilastokeskuksen maksuttomassa tilastotietokannassa ([StatFin](#)).

Erityisselvityksille Verohallinnon oma-aloitteisten verojen aineisto antaa monipuoliset mahdollisuudet. Suhdanne tietoa tuotetaan toimialoittain ja alueittain sekä nimetyistä yritysryhmistä. [Asiakaskohtaisen suhdannepalvelun](#) tuottamien tietojen avulla voi saada tietoa esimerkiksi liikevaihdosta, viennistä, palkoista tai henkilöstömäärästä. Lisäksi kasvukatsaus kuvaa aineistosta löytyviä suhdannekehityksen syitä.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilaston tiedot lasketaan jokaisen julkistuksen yhteydessä uudelleen vähintään vuoden ajalta. Julkistuksen tiedot ovat ajallisesti vertailukelpoisia, joskin tuoreimmat tiedot voivat tarkentua aineiston täydentymisen vuoksi.

Nykyisissä indeksisarjoissa perusvuosi on 2015. Perusvuosi vaihdetaan viiden vuoden välein, kolme vuotta perusvuoden päättymisestä, joten seuraava perusvuosi on 2020. Perusvuoden vaihdon vuoksi vuosien

2015-2017 indeksit on laskettu yritystason tiedoista uudelleen. Aikasarjoissa tätä edeltävien vuosien tiedot on ketjutettu vanhoilla vuosimuutoksilla.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Liikevaihtokuvaajissa kullekin kalenterivuodelle kohdistuu sille ajoittuva myynti yrityksen tilikaudesta riippumatta. Tilastokeskuksen yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastossa liikevaihtotiedot ovat tuloslaskelman mukaisia ja kyseisenä vuonna päättyvältä tilikaudelta. Jos tilikauden pituus eroaa 12 kuukaudesta, liikevaihto muunnetaan yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastossa 12 kuukautta vastaavaksi, ellei todellinen toiminta ole alle 12 kuukautta.

Liikevaihtokuvaajat kattavat arvonlisäverovelvollisuuden rajan ylittävät yritykset eli yli 10 000 euroa liikevaihtoa vuodessa tuottavat yritykset. Liikevaihtotietojen laskennassa aloittaneet ja lopettaneet yritykset otetaan huomioon heti, kun yritys on tullut arvonlisäverovelvolliseksi tai tieto lopettamisesta on saatu. Yritysten rakenne- ja tilinpäätöstilastoon tulevat yritykset, jotka ovat toimineet yli puoli vuotta tilastovuonna ja jotka ovat työllistäneet enemmän kuin puoli henkilöä tai joiden liikevaihto tai tase on ylittänyt vuosittain määritellyn tilastorajan.

8. Dokumentointi

Lisää tilaston metatietoja löytyy kunkin liikevaihtokuvaajan omilta kotisivuilta (käsitteet ja määritelmät, menetelmäseloste ja luokitukset) ja Statfin -palvelusta.

Lisätietoja

Suvi Kiema 029 551 3509

Reetta-Maria Salokannel 029 551 3657

Vastaava tilastojohtaja:

Mari Ylä-Jarkko

palvelut.suhdanne@tilastokeskus.fi

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Kaupan liikevaihtokuvaaja, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi

ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1799-0912 (pdf)